



УДК 004.8

## ЖАСАЛМА ИНТЕЛЛЕКТТИН АРТЫКЧЫЛЫКТАРЫ ЖАНА МҮМКҮНЧҮЛҮКТӨРҮ

**Аппозова Зулайка Ырысбаевна**

*Ош мамлекеттик университети, Математика жана информациялык  
технологиялар факультетинин 4-курсунун студенти.*

[zulaikaappozova@gmail.com](mailto:zulaikaappozova@gmail.com)

*Илим.жетек.: пед. З.Ж.Мырзакматова*

*Кыргыз Республикасы, Ош шаары*

**Аннотация:** Бул макалада биз жасалма интеллект (AI) биздин күнүмдүк жашообузга кандай таасир этээрин, кандай артыкчылыктарды, кемчиликтерди, мүмкүнчүлүктөрдү жана жаңы технологияларды жаратып жатканын дүйнөнү жана жалпы жашообузду кандайча өзгөртөрүн карап чыгабыз. Биз AI экономикага, билим берүүгө, саламаттыкты сактоого, коомго жана жашоонун башка тармактарына кандай таасирин тийгизерин, ошондой эле анын жаңы мүмкүнчүлүктөрдү түзүү жана жашообузду жакшыртуу үчүн башка жаңы технологиялар менен кандай байланышы бар экенин изилдейбиз.

**Ачкыч сөздөр:** жасалма интеллект, кванттык эсептөө, 5G, IoT, Narrow Artificial Intelligence, General Artificial Intelligence, жаңы технология, адамзат.

## ПРЕИМУЩЕСТВА И ВОЗМОЖНОСТИ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА

**Аппозова Зулайка Ырысбаевна**

*Ошский государственный университет, Факультет математики  
и информационных технологий студентка 4-курса*

[zulaikaappozova@gmail.com](mailto:zulaikaappozova@gmail.com)

*Науч.руковод.: пед. З.Ж.Мырзакматова*

*Кыргызская Республика, город Ош*

**Аннотация:** В данной статье мы рассмотрим, как искусственный интеллект (AI) влияет на нашу повседневную жизнь, какие преимущества, недостатки, возможности и новые технологии он порождает и как он меняет мир и нашу жизнь в целом. Мы изучим, как AI влияет на экономику, образование, здравоохранение, общество и другие сферы жизни, а также как он взаимодействует с другими новыми технологиями, чтобы создавать новые возможности и улучшать нашу жизнь.

**Ключевые слова:** искусственный интеллект, квантовые технология, 5G, IoT, Narrow Artificial Intelligence, General Artificial Intelligence, новые технологии, человеческий фактор.



## ADVANTAGES AND POSSIBILITIES OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Appozova Zulayka Yrysbaevna

Osh State University, Faculty of Mathematics and Information

Technologies 4th year student

[zulaikaappozova@gmail.com](mailto:zulaikaappozova@gmail.com)

Supervisor: Z.J.Myrzakmatova

Kyrgyz Republic, Osh city

**Annotation:** In this article, we will explore how artificial intelligence (AI) impacts our daily lives, the advantages, disadvantages, opportunities, and new technologies it creates, and how it is changing the world and our lives as a whole. We will examine how AI affects the economy, education, healthcare, society, and other areas of life, as well as how it interacts with other new technologies to create new possibilities and improve our lives.

**Keywords:** artificial intelligence, quantum technology, 5G, IoT, narrow artificial intelligence, general artificial intelligence, new technologies, human factor.

### Киришүү

Жаңы технологиялар тынымсыз пайда болуп, биз жашап жаткан дүйнөнү өзгөртүп турат. Бул технологиялар ар кандай тармактарды революция кылып, жашообузду жана иштөөбүздү жакшыртууга мүмкүнчүлүк берет. Бул макалада биз акыркы жаңы технологиялардын айрымдарына токтолобуз. Жаңы технологиялар:

**5G Технологиясы:** 5G тезирээк жүктөө жана жүктөө ылдамдыгын, аз күтүү мөөнөтүн жана жакшыртылган ишенимдүүлүктү убада кылган акыркы муундагы уюлдук тармак технологиясы. Бул технология ар кандай тармактарда төңкөрүш жасоо мүмкүнчүлүгүнө ээ.

**Кванттык эсептөө:** Кванттык эсептөө – эсептөөлөрдү жүргүзүү үчүн классикалык биттердин ордуна кванттык биттерди (кубиттерди) колдонгон эсептөөнүн жаңы түрү. Бул технология каржы, саламаттыкты сактоо жана логистика сыяктуу ар кандай тармактарда татаал маселелерди чечүү мүмкүнчүлүгүн ээ.

Дагы бир келечектүү жаңы технология тенденциясы – IoT бул келечек жана буга чейин түзмөктөрдү, тиричилик техникаларын, унааларды жана башка көптөгөн нерселерди Интернетке туташып, маалымат алмашууга мүмкүнчүлүк берген. Керектөөчүлөр катары биз IoTди колдонуп жана пайда көрүп жатабыз. Фитбиттерибизде фитнесибизге көз салып, жумуштан чыкканда жана мештерибизди алдын ала ысытып алганыбызды унутуп калсак, эшиктерибизди алыстан бекитип алабыз. IoT маалыматтар чогултулуп жана талданганда бизнес үчүн коопсуздукту, натыйжалуулукту жана чечимдерди кабыл алууну жакшыртат. Ал алдын ала тейлөөнү иштетип, медициналык жардамды тездетип, кардарларды тейлөөнү жакшыртат жана биз али элестете элек артыкчылыктарды сунуштайт.



Жасалма интеллект (Artificial Intelligence)-адамдын интеллектине окшоштуруп, интеллектуалдык жөндөмдөрдү талап кылган иштерди аткара ала турган компьютердик системаларды жана программаларды түзгөн илим жана технология тармагы. Жөнөкөй сөз менен айтканда, AI аппараттын адамдын интеллектине окшош иштөө жана адамдар аткара турган милдеттерди аткаруу жөндөмүнө ээ. Жасалма интеллекттин мүмкүнчүлүктөрүнө жараша үч негизги түрү бар:

Narrow Artificial Intelligence жөнөкөй жасалма интеллект бир гана тапшырмага көңүл бурат. Анын белгилүү бир чектөөлөрү бар. Берилген програманын чегинен тышкары иштей албайт. Ал бир эле учурда бир гана тапшырманы аткарат.

General Artificial Intelligence бул жасалма интеллект ар бир адам жасай ала турган милдеттерди түшүнүүгө жана үйрөнүүгө жөндөмдүү. Ал түшүнүү, үйрөнүү жана берилген тапшырмага жараша иш-аракет кылуу үчүн анын чегинен тышкары иштей алат.

Super Artificial Intelligence аты айтып тургандай адамдын интеллектинен жогору турат жана каалаган тапшырманы ар бир адам аткаргандан жакшыраак аткара алат.

Жасалма интеллект ар кандай тармактарда колдонууга мүмкүндүк берген көптөгөн артыкчылыктары бар. Ошону менен бирге эле адамзат жашоосун бир кыйла жеңилдетип аларга чоң мүмкүнчүлүк түзүп берди.

1) Адамдардын ордуна тобокелдиктерге барат: Бул жасалма интеллекттин колдонуунун эң көрүнүктүү артыкчылыктарынын бири. Адамдар үчүн кооптуу болгон аймактарда жасалма интеллекттин жардамы менен маселени чечебиз. Жасалма интеллектге буйрук берүү менен Марска учурабыз, бомбаны зыянсыздандырат, океандын эң терең жерлерин изилдейт, аны табигый же техногендик кырсыктарда эффективдүү колдонсо болот. AI системалары мындай милдеттерди аткарууда адамдар үчүн коркунучтарды азайта алат. Мисалы, AI иштетилген роботтор көмүр казуу, деңиз жандыктарын изилдөө, табигый кырсыктар учурунда куткаруу иштерине жардам берүү жана башкалар сыяктуу кооптуу иштерди аткара алат.

2) Орточо адам тыныгууну кошпогондо күнүнө 6-8 саат иштейт. Адамдар өзүн сергитүү, эс алуу үчүн жума сайын эс алышат. Бирок AI колдонуу менен биз машиналарды 24x7 тыныгуусуз иштете алабыз жана алар адамдардан айырмаланып тажабайт.

3) Чыгымдарды үнөмдөө: AI кайталануучу жана күнүмдүк иштерди автоматташтыруу аркылуу эмгек чыгымдарын азайта алат. Бул ишканалар үчүн олуттуу үнөмдөөгө алып келиши мүмкүн.

4) Болжолдуу тейлөө: AI жабдуулар качан иштебей каларын алдын ала айтууга жана боло электе тейлөөнү пландаштыруу үчүн колдонулушу мүмкүн. Бул токтоп турууларды кыскартууга жана эмгек өндүрүмдүүлүгүн жогорулатууга жардам берет.

5) Натыйжалуулуктун жогорулашы: AI адамдарга караганда тапшырмаларды тез жана натыйжалуу аткарууга жөндөмдүү. Себеби AI системалары чоң көлөмдөгү маалыматтарды тез жана так иштетип, талдай алат.



б) Автономдуу системалар: Келечекте AI өзүн-өзү башкарган унаалар, дрондор жана роботтор сыяктуу автономдуу системаларды иштете алат. Бул коопсуз жана натыйжалуу транспорт жана өндүрүш процесстерине алып келет.

- ЖИ буга чейин татаал тапшырмаларды олуттуу чыгымдарсыз аткарууга мүмкүндүк берет.

- ЖИ 24x7 үзгүлтүксүз же тыныгуусуз иштейт

- ЖИ массалык рынок потенциалына ээ, аны бардык тармактарда жайылтууга болот.

- ЖИ процессти тезирээк жана акылдуу кылуу менен чечим кабыл алууну жеңилдетет.

- AI менен иштеген Digital Assistants кардарлар менен оңой өз ара баарлаша алат жана чаттар аркылуу кардарлардын суроолорун чечүү менен кардарларды тейлөө кызматкерлеринин иш жүгүн азайтат.

- Бүгүнкү күндө медициналык адистер неврологиялык ооруларды көзөмөлдөөгө жана аныктоого жана мээнин функцияларын стимулдаштырууга жардам берген жасалма хирургиялык стимуляторлор менен окутулат.

- AI радиохирургияда да жардам берет. Айланадагы ткандарга зыян келтирбестен, шишиктерге операция жасоодо колдонулат.

AI мүмкүнчүлүктөрү:

Саламаттыкты сактоо: AI диагностиканы өркүндөтүү, натыйжаларды болжолдоо жана жекелештирилген дарылоо пландарын иштеп чыгуу аркылуу саламаттыкты сактоо тармагын өзгөртүү мүмкүнчүлүгүнө ээ.

Билим берүүдө: AI окуу материалдарын ар бир окуучунун жеке муктаждыктарына жана жөндөмдүүлүктөрүнө ылайыкташтыруу аркылуу билим берүүнү жекелештирүү үчүн колдонуу артыкчылыгына ээ.

Транспорт: AI маршруттарды оптималдаштыруу жана тыгынды азайтуу аркылуу транспорт системаларын жакшыртуу үчүн колдонулат.

Каржы: AI каржылык тенденцияларды алдын ала айтуу жана инвестициялык чечимдерди жакшыртуу үчүн колдонулушу мүмкүн.

Айыл чарба: AI дыйканчылык аркылуу түшүмдүүлүктү оптималдаштыруу жана ысырапкорчулукту азайтуу үчүн колдонулушу ыктымал.

Жыйынтык:

Жасалма интеллект - көптөгөн артыкчылыктары жана мүмкүнчүлүктөрү бар тез өнүгүп жаткан тармак. AIнын жумушка жана купуялуулукка тийгизген таасири жөнүндө кооптонуулар бар болсо да, AIнын артыкчылыктарын эске албай коюуга болбойт. AI өнүгүп келе жаткандыктан, келечекте бул технологиянын дагы да инновациялык колдонмолорун көрүшүбүз мүмкүн. Жасалма интеллект жашоо үчүн мүмкүнчүлүккө зор потенциалга ээ. Эң негизгиси жасалма интеллекттин артыкчылыктары жана кемчиликтери бар болсо да, анын дүйнөлүк индустрияга тийгизген таасири жогору экени талашсыз.



AI көптөгөн мүмкүнчүлүктөргө ээ болгону менен, этикалык көйгөйлөр, жумуш ордун алмаштыруу жана купуялык маселелери сыяктуу ар кандай кыйынчылыктарга туш болот. Анын потенциалын толук ишке ашыруу үчүн биз бул көйгөйлөрдү чечип, АИны этикалык жана жоопкерчиликтүү колдонууга көмөктөшүүчү негизди түзүүгө аракет кылышыбыз керек. Жасалма интеллект буга чейин ар кандай тармактарга олуттуу таасирин тийгизген жана анын келечектеги орду биздин жашообузду жана иштөөбүздү өзгөртөт. AI өнүгүп, жетилип жаткандыктан, биз анын алдында турган көйгөйлөрдү чечүүгө аракет кылып, ар бир адам үчүн жакшы келечекти түзүү үчүн анын мүмкүнчүлүктөрүн колдонуу маанилүү.

### КОЛДОНУЛГАН АДАБИЯТТАР:

1. *Бутл Р.* Искусственный интеллект и экономика. Работа, богатство и благополучие в эпоху мыслящих машин = Roger Bootle. The AI Economy: Work, Wealth and Welfare in the Age of the Robot. — М.: Интеллектуальная Литература, 2022. — 432 с. — ISBN 978-5-907394-25.

2. *Бруссард М.* Искусственный интеллект. Пределы возможного. — М.: Альпина нон-фикшн, 2020. — ISBN 978-5-00139-080.